

LIETUVOS RESPUBLIKOS LIETUVOS BANKO ĮSTATYMO NR. I-678 10, 12, 16, 18, 42¹, 51 STRAIPSNIŲ IR 3 PRIEDO PAKEITIMO IR ĮSTATYMO PAPILDYMO 18², 18³ IR 18⁴ STRAIPSNIAIS ĮSTATYMO, LIETUVOS RESPUBLIKOS ĮMONIŲ, PRIKLAUSANČIŲ FINANSŲ KONGLOMERATUI, PAPILDOMOS PRIEŽIŪROS ĮSTATYMO NR. IX-2387 2, 12, 12¹, 12² STRAIPSNIŲ, ANTROJO¹ SKIRSNIO PAVADINIMO IR PRIEDO PAKEITIMO ĮSTATYMO, LIETUVOS RESPUBLIKOS BANKŲ ĮSTATYMO NR. IX-2085 2, 9, 10, 16, 19, 25, 34, 48, 52, 57, 58, 59, 61, 62, 67, 69, 72, 73, 74 STRAIPSNIŲ IR PRIEDO PAKEITIMO IR ĮSTATYMO PAPILDYMO SEPTINTUOJU¹–SEPTINTUOJU³ IR DEŠIMTUOJU² SKIRSNIAIS ĮSTATYMO, LIETUVOS RESPUBLIKOS CENTRINIŲ KREDITO UNIJŲ ĮSTATYMO NR. VIII-1682 2, 5, 9, 17, 19, 22, 34, 36, 42, 43, 49, 51, 54, 55, 56 STRAIPSNIŲ IR PRIEDO PAKEITIMO IR ĮSTATYMO PAPILDYMO 34¹ STRAIPSNIU ĮSTATYMO, LIETUVOS RESPUBLIKOS FINANSŲ ĮSTAIGŲ ĮSTATYMO NR. IX-1068 10, 20, 43 STRAIPSNIŲ IR PRIEDO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTŲ AIŠKINAMASIS RAŠTAS

1. Įstatymų projektų rengimą paskatinusios priežastys, parengtų projektų tikslai ir uždaviniai

Teikiamais Lietuvos Respublikos Lietuvos banko įstatymo Nr. I-678 10, 12, 16, 18, 42¹, 51 straipsnių ir 3 priedo pakeitimo ir įstatymo papildymo 18², 18³ ir 18⁴ straipsniais įstatymo projektu (toliau – LBĮ projektas), Lietuvos Respublikos įmonių, priklausančių finansų konglomeratui, papildomos priežiūros įstatymo Nr. IX-2387 2, 12, 12¹, 12² straipsnių, antrojo¹ skirsnio pavadinimo ir priedo pakeitimo įstatymo projektu (toliau – ĮPFKPPĮ projektas), Lietuvos Respublikos bankų įstatymo Nr. IX-2085 2, 9, 10, 16, 19, 25, 34, 48, 52, 57, 58, 59, 61, 62, 67, 69, 72, 73, 74 straipsnių ir priedo pakeitimo ir įstatymo papildymo septintuoju¹–septintuoju³ ir dešimtuoju² skirsniais įstatymo projektu (toliau – BĮ projektas), Lietuvos Respublikos centrinių kredito unijų įstatymo Nr. VIII-1682 2, 5, 9, 17, 19, 22, 34, 36, 42, 43, 49, 51, 54, 55, 56 straipsnių ir priedo pakeitimo ir įstatymo papildymo 34¹ straipsniu įstatymo projektu (toliau – CKUĮ projektas), Lietuvos Respublikos finansų įstaigų įstatymo Nr. IX-1068 10, 20, 43 straipsnių ir priedo pakeitimo įstatymo projektu (toliau – FII projektas), (toliau kartu – Įstatymų projektai) į Lietuvos Respublikos nacionalinę teisę perkeliama 2024 m. gegužės 31 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos (ES) 2024/1619, kuria iš dalies keičiama Direktyva 2013/36/ES, kiek tai susiję su priežiūros įgaliojimais, sankcijomis, trečiųjų valstybių filialais ir aplinkosaugine, socialine ir valdymo rizika, (toliau – Direktyva (ES) 2024/1619) nuostatos.

Teikiamų Įstatymų projektų tikslai:

- sustiprinti Lietuvoje veikiančių kredito įstaigų atsparumą galimiems ekonominiams sukrėtimams, jų priežiūrą, rizikos valdymą;
- užtikrinti, kad kredito įstaigų sektorius taptų tvaresnis ir pajėgus prisitaikyti prie žaliosios ir skaitmeninės pertvarkos;
- prisidėti prie kredito įstaigų administracinės naštos mažinimo, siekiant toliau stiprinti proporcingumo principą, kai mažoms kredito įstaigoms taikomi paprastesni reikalavimai bei priežiūros institucijoms suteikti papildomi įgaliojimai taikomi tik toms kredito įstaigų operacijoms, kurios laikomos reikšmingomis, įtvirtinant proporcingumo principu grįstą priežiūros metodiką.

2. Įstatymų projektų iniciatoriai (institucija, asmenys ar piliečių įgalioti atstovai) ir rengėjai

Įstatymų projektus parengė Lietuvos Respublikos finansų ministerijos Finansų rinkų politikos departamento (direktorė Vilma Mačerauskienė (el. p. vilma.macerauskiene@finmin.lt)) Kredito ir mokėjimų rinkų skyriaus (vedėja Akvilė Kalantaitė (el. p. akvile.kalantaite@finmin.lt)) patarėja Viktorija Stankevičienė (el. p. viktorija.stankeviciene@finmin.lt), Lietuvos banko Teisės ir licencijavimo departamento (direktorius Arūnas Raišutis (el. p. araisutis@lb.lt)) Teisėkūros skyriaus

(vadovė Kristina Sačilkienė (el. p. ksacilkiene@lb.lt)) vyriausioji specialistė Jurga Kamienė (el. p. jkamienė@lb.lt).

3. Kaip šiuo metu yra reguliuojami Įstatymų projektuose aptarti teisiniai santykiai

Dėl priežiūros institucijos interesų konfliktų prevencijos ir nepriklausomumo

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos Lietuvos banko įstatymo (toliau – LBI) 10 straipsniu, Lietuvos bankui vadovauja Lietuvos banko valdyba, kuri kaip kolegialus organas yra atsakinga už su finansų rinkos dalyvių veiklos priežiūra susijusių sprendimų priėmimą. Pagal LBI 11 straipsnį, Lietuvos banko valdyba gali visas ar dalį savo funkcijų pavesti vykdyti Lietuvos banko struktūriniams padaliniams arba Lietuvos banko valdybos sudarytiems kolegialiems organams, tačiau aukščiausius kolektyvinius sprendimus priima tik Lietuvos banko valdyba. Lietuvos banko valdybos pirmininką 5 metams skiria ir atleidžia prieš terminą Lietuvos Respublikos Seimas Lietuvos Respublikos Prezidento teikimu. Lietuvos banko valdybos pirmininko pavaduotojus ir valdybos narius 6 metams skiria ir atleidžia prieš terminą Prezidentas Lietuvos banko valdybos pirmininko teikimu. Lietuvos banko valdybos pirmininkas į šias pareigas gali būti skiriamas neribojant kadencijų skaičiaus. Valdybos pirmininko pavaduotojai ir valdybos nariai į šias pareigas gali būti skiriami ne daugiau kaip 2 kadencijas iš eilės.

Vadovaujantis Lietuvos banko įstatymo 18¹ straipsnio 2 dalimi, Lietuvos banko valdyba, užtikrindama Lietuvos banko interesus ir siekdama įsitikinti, kad Lietuvos banko tarnautojai vengia viešųjų ir privačių interesų konfliktų, nepasinaudoja valstybės, tarnybos ir banko paslaptį sudarančia informacija ir nesudaro galimybių kitiems asmenims pasinaudoti ja savo ar kitų asmenų interesams, gali nustatyti, kokią informaciją apie asmeninę ir šeimos finansinę veiklą jie privalo pateikti Lietuvos bankui, taip pat gali nustatyti apribojimus sudaryti atitinkamus finansinius sandorius ir verstis tam tikra veikla. Lietuvos banko valdybos 2015 m. vasario 12 d. nutarimu Nr. 03-13 „Dėl Lietuvos banko tarnautojų asmeninių finansinių sandorių taisyklių patvirtinimo“ nustatyti Lietuvos banko tarnautojų sudaromų asmeninių finansinių sandorių reikalavimai ir atitikties šiems reikalavimams priežiūros tvarka. Šiomis taisyklėmis įgyvendindamos 2021 m. lapkričio 2 d. Europos Centrinio Banko Gairės (ES) 2021/2253, kuriomis nustatomi Eurosistemos etikos kodekso principai (ECB/2021/49), ir 2021 m. lapkričio 2 d. Europos Centrinio Banko Gairės (ES) 2021/2256, kuriomis nustatomi Bendro priežiūros mechanizmo etikos kodekso principai (ECB/2021/50), bei siekiama užkirsti kelią prekybai vertybiniais popieriais pasinaudojant viešai neatskleista informacija ir pasinaudojimui nevieša Eurosistemos ir (arba) Bendro priežiūros mechanizmo informacija, taip pat siekiama užkirsti kelią interesų konfliktams ir juos valdyti.

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos viešųjų ir privačių interesų derinimo įstatymo 15 straipsniu, Lietuvos banko valdybos pirmininkas, jo pavaduotojai, valdybos nariai ir tarnautojai, kurie per paskutinius vienus darbo metus tiesiogiai rengė, svarstė ar priėmė sprendimus, susijusius su juridinio asmens veiklos priežiūra ar kontrole, baigę tarnybą Lietuvos banke, vienus metus negali eiti pareigų nurodytame juridiniame asmenyje, jeigu kituose įstatymuose nenustatyta kitaip. Pagal Viešųjų ir privačių interesų derinimo įstatymo 18 straipsnį, Vyriausioji tarnybinės etikos komisija konkrečiais atvejais, gavusi asmens prašymą, atsižvelgdama į asmens pareigas, įvertinusi prašymą pateikusių asmens nurodytas aplinkybes, savo pačios surinktus dokumentus ar informaciją, taip pat juridinių asmenų teisinę formą, sprendimų turinį, asmens tarnybines funkcijas ir atsakomybės mastą, gali priimti sprendimą dėl šio įstatymo 15 straipsnyje nustatyto apribojimo taikymo išimčių, jeigu tai neprieštarauja šio įstatymo paskirčiai ir kitiems tarnybinės etikos ir elgesio normas reglamentuojantiems teisės aktams. Lietuvos banko valdybos pirmininkui, jo pavaduotojams ir valdybos nariams taip pat taikomas Europos Centrinio Banko aukšto lygio tarnautojų elgesio kodeksas (2022/C 478/03).

Dėl reikšmingos įstatinio kapitalo ir (arba) balsavimo teisių dalies įsigijimo, perleidimo, reikšmingo turto ir (arba) įsipareigojimų perleidimo, susijungimo ir skaidymo sandorių vykdymo

Pagal galiojančią teisinį reguliavimą, teisiniai santykiai, susiję su kredito įstaigų reikšmingos įstatinio kapitalo ir (arba) balsavimo teisių dalies įsigijimu, perleidimu, reikšmingu turto ir

įsipareigojimų perleidimu, susijungimu ir skaidymu, nereglamentuoti. Priežiūros institucijai (Lietuvos bankui) turėtų būti suteikti visi būtini įgaliojimai, kurie jai leistų vykdyti savo pareigas ir apimtų įvairias priežiūrinių subjektų vykdomas operacijas. Tuo tikslu ir siekiant geriau užtikrinti kredito įstaigų priežiūros veiksmingumą, priežiūros institucijai turėtų būti suteikti įgaliojimai, kad ji galėtų priežiūrėti reikšmingas operacijas, kurias gali vykdyti priežiūriniai subjektai.

BĮ projektu, CKUĮ projektu įtvirtinamas naujas reguliavimas šioje srityje (žr. aiškinamojo rašto 4 dalį).

Dėl rizikos, kylančios dėl kriptoturto pozicijų ir kriptoturto paslaugų teikimo, bei aplinkosaugos, socialinės ir valdymo rizikos integravimo į riziką ribojantį (prudencinį) reguliavimą

Pagal galiojantį teisinį reguliavimą, rizika, kylanti dėl kriptoturto pozicijų ir kriptoturto paslaugų teikimo, taip pat aplinkosaugos, socialinė ir valdymo rizika¹ (angl. *Environmental Social and Governance Risk*) (toliau – ESG rizika) nėra integruotos į esamą kredito įstaigoms taikomą riziką ribojančių (prudencinių) reikalavimų sistemą.

Tuo tarpu nauji precedento neturintys iššūkiai tiek kredito įstaigoms, tiek priežiūros institucijoms kyla dėl kriptoturto vertės svyravimo ir galimų sukčiavimo atvejų, taip pat dėl klimato kaitos keliamos fizinės žalos turtui, socialinių ir valdymo veiksnių galimos neigiamos įtakos kredito įstaigų reputacijai ir veiklos rezultatams.

Taigi, atsižvelgiant į pastaruoju metu vis daugiau kylančių iššūkių, susijusių su sparčiu kriptoturto rinkų augimu, taip pat beprecedentį perėjimo prie tvarios, neutralaus poveikio klimatui ir žiedinės ekonomikos mastą ir šių iššūkių reikšmingą įtaką finansų sistemos stabilumui, atsirado poreikis prudenciniu pagrindu sureguliuoti rizikos, kylančios dėl kredito įstaigų turimų kriptoturto pozicijų ir kriptoturto paslaugų teikimo, taip pat ESG rizikos valdymo standartus.

Naują detalią tvarką, pagal kurią rizikos, kylančios dėl kredito įstaigų turimų kriptoturto pozicijų ir kriptoturto paslaugų teikimo, taip pat ESG rizikos valdymas integruojamas į prudencinio reguliavimo sistemą, siūloma reglamentuoti Lietuvos banko valdybos nutarimuose, taip pat BĮ projekte ir CKUĮ projekte (žr. aiškinamojo rašto 4 dalį).

Dėl poveikio priemonių taikymo bankams ir centrinėms kredito unijoms, kai šie finansų rinkos dalyviai pažeidžia atlygio politikai taikomus reikalavimus, įskaitant reikalavimus dėl atlygio politikos neutralumo lyčių atžvilgiu

Finansų sektoriuje atlygio politika daro tiesioginę įtaką finansų rinkos dalyvių rizikos prisiėmimui, valdymo kultūrai ir reputacijai. Atlygio politikai taikomi reikalavimai yra svarbi kapitalo reikalavimų sistemos sudedamoji dalis ir finansų rinkos dalyviai privalo laikytis šių reikalavimų. Priežiūros institucija savo ruožtu turi užtikrinti šių reikalavimų laikymosi drausmę. Lietuvos Respublikos bankų įstatymo (toliau – BĮ) 73 straipsnyje nustatytos poveikio priemonės už įvairius pažeidimus, tačiau nėra aiškiai įtvirtinta galimybė taikyti poveikio priemones už priežiūros institucijos nustatytą atlygio politikos reikalavimų, įskaitant reikalavimus dėl atlygio politikos neutralumo lyčių atžvilgiu, nesilaikymą. Vadovaujantis Direktyvos (ES) 2024/1619 nuostatomis, siūloma papildyti BĮ 73 straipsnio 1 dalį ir Lietuvos Respublikos centrinių kredito unijų įstatymo (toliau – CKUĮ) 55 straipsnio 1 dalį, Lietuvos bankui suteikiant aiškų teisinį pagrindą taikyti poveikio priemones bankams ir centrinėms kredito unijoms, kai šie finansų rinkos dalyviai nevykdo atlygio politikos nuostatų, nesilaiko reikalavimų, taikomų lyčių neutralumui, pažeidžia Lietuvos banko įgyvendinamuosiuose teisės aktuose nustatytus atlygio politikos reikalavimus (žr. aiškinamojo rašto 4 dalį).

Dėl periodinių baudų ir baudų apskaičiavimo nuostatų

Pagal galiojantį teisinį reguliavimą, priežiūros institucija (Lietuvos bankas) bankams ir centrinėms kredito unijoms už BĮ, CKUĮ, pagal BĮ, CKUĮ priimtų įgyvendinamųjų teisės aktų nustatytą reikalavimų, Reglamento (ES) Nr. 575/2013 su visais pakeitimais, pagal šį reglamentą

¹ Aplinkosaugos, socialinė ir valdymo rizika – neigiamo finansinio poveikio kredito įstaigai rizika, kylanti dėl esamo ar galimo aplinkos, socialinių ar valdymo veiksnių poveikio tos kredito įstaigos sandorio šalims arba investuotam turtui.

priimtų įgyvendinamųjų teisės aktų nustatytų reikalavimų pažeidimus, priežiūros institucijos pagal tuos reikalavimus duotų privalomų nurodymų nevykdymą turi teisę taikyti poveikio priemones, siekdama priversti juridinius asmenis (bankus ir centrinės kredito unijas) ir juridinio asmens vadovus bei kitus fizinius asmenis vėl laikytis teisės aktų reikalavimų, kuriuos jie buvo pažeidę. BĮ 72 straipsnyje ir CKUĮ 54 straipsnyje reglamentuotuose poveikio priemonių sąrašuose, be visų kitų poveikio priemonių, numatytos baudos – vienkartinės poveikio priemonės pinigine išraiška, nustatomos kaip fiksuota suma arba kaip procentinė dalis nuo pažeidėjo metinių pajamų.

Pagal BĮ 74 straipsnį ir CKUĮ 56 straipsnį numatyta, kad priežiūros institucija turi teisę skirti baudas:

- 1) juridiniams asmenims – iki 10 procentų bendrųjų metinių pajamų;
- 2) juridinio asmens vadovams ir kitiems fiziniams asmenims – iki 5 milijonų eurų.

Atsižvelgiant į tai, kad nusistovėjusioje praktikoje galiojantis baudų skyrimo mechanizmas ne visada užtikrina sankcionavimo veiksmingumą, atsirado poreikis patobulinti baudų skyrimo mechanizmą ir įvesti periodines baudas juridiniams asmenims (bankams ir centrinėms kredito unijoms) ir juridinio asmens vadovams bei kitiems fiziniams asmenims už besikartojančius ir besitęsiančius pažeidimus.

Be to, galiojančiuose teisės aktuose iki šiol vartojama Direktyvos 2013/36/ES įtvirtinta sąvoka „bendra metinė grynoji apyvarta“ – dydis, nuo kurio skaičiuojamas juridiniams asmenims taikomas 10 procentų baudos dydis, – yra pernelyg abstrakti ir leidžia Europos Sąjungos valstybėms narėms ją interpretuoti skirtingai. Dėl to nėra užtikrinamos vienodos konkurencinės sąlygos visoje Europos Sąjungoje, taikant administracines pinigines baudas. Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, atsirado poreikis patobulinti baudų apskaičiavimo mechanizmą (žr. aiškinamojo rašto 4 dalį).

Dėl licencijos atšaukimo

Pagal galiojančią teisinę reguliavimą (BĮ 10 straipsnį ir CKUĮ 9 straipsnį), licencijos atšaukimo pagrindus nustato Lietuvos Respublikos finansų įstaigų įstatymas (toliau – FĮĮ). Be FĮĮ nustatytų pagrindų, licencija gali būti atšaukiama priežiūros institucijos sprendimu, jeigu:

- 1) bankas ar centrinė kredito unija neatitinka reikalavimų, kurie nustatyti licencijai išduoti;
- 2) bankas ar centrinė kredito unija pasibaigia dėl reorganizavimo ar priimamas sprendimas jį (ją) likviduoti;
- 3) bankas ar centrinė kredito unija neįmoka pirmosios (avansinės) draudimo įmokos pagal Lietuvos Respublikos indėlių ir įsipareigojimų investuotojams draudimo įstatymą, jei jis (ji) privalo ją mokėti ar jeigu draudimas nutraukiamas;
- 4) bankas savo licenciją naudoja tik Lietuvos Respublikos finansinių priemonių rinkų įstatymo 3 straipsnio 26 dalies 3 ir 6 punktuose nurodytai veiklai vykdyti ir 5 metus iš eilės jo turto vertė nesiekė BĮ 9 straipsnio 2² dalyje nustatytų dydžių.

Pagal naują teisinę reguliavimą, licencijos atšaukimo kriterijų sąrašas išplečiamas (žr. aiškinamojo rašto 4 dalį).

Dėl trečiųjų valstybių bankų filialų

Šiuo metu užsienio bankų filialų veikla Europos Sąjungoje iš esmės reguliuojama pagal atskirų valstybių narių taikomą nacionalinę teisę. Europos Sąjungos lygmeniu jiems taikomi tik labai bendri informavimo reikalavimai, be to, nėra reglamentuoti prudenciniai standartai ir reikalavimai dėl priežiūros institucijų bendradarbiavimo. Atsižvelgiant į Europos Sąjungos bendrosios rinkos kontekstą, atsirado poreikis detaliau reglamentuoti trečiųjų valstybių bankų filialų veiklos Europos Sąjungoje aspektus. Pažymėtina, kad šiuo metu Lietuvoje užsienio bankų filialams ir atstovybėms, jų veiklai, priežiūrai, pabaigai ir pertvarkymui taikomi bankams nustatyti reikalavimai tiek, kiek jie neprieštarauja filialo esmei ir kiek kitaip nenustato teisės aktai.

4. Kokios siūlomos naujos teisinio reguliavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama

Dėl priežiūros institucijos interesų konfliktų prevencijos ir nepriklausomumo

Direktyvos siūlomi pakeitimai. Direktyvos (ES) 2024/1619 nuostatomis, kuriomis siekiama užtikrinti, kad priežiūros institucijos, įskaitant jų darbuotojus ir valdymo organų narius, veiktų nepriklausomai ir objektyviai, nustatomi minimalūs reikalavimai, kad būtų išvengta interesų konfliktų ir apribotas „sukamųjų durų“ (angl. *revolving doors*) reiškinyss², reglamentuojant:

- draudimą prekiauti prižiūrimų subjektų, įskaitant tų subjektų tiesiogines ir netiesiogines patronuojančiąsias įmones, patronuojamąsias įmones ir susijusias įmones, (toliau kartu aiškinamojo rašto dalyje „Dėl priežiūros institucijos interesų konfliktų prevencijos ir nepriklausomumo“ – subjektai) išleistomis finansinėmis priemonėmis;
- priežiūros institucijų darbuotojų ir valdymo organų narių veiklos pertraukos laikotarpį, kurio metu buvę priežiūros institucijos darbuotojai ir valdymo organų nariai negali pradėti dirbti ar kitaip dalyvauti veikloje subjektuose, kuriuos anksčiau prižiūrėjo ar su kuriais turėjo sąsajų, įskaitant jų patronuojamąsias, patronuojančiąsias, susijusias įmones ir su jomis susietus lobistinius subjektus, taip didinant priežiūros institucijų skaidrumą ir nepriklausomumą, (toliau – veiklos pertraukos laikotarpis);
- maksimalų 14 metų kadencijos laikotarpį priežiūros institucijos valdymo organų nariams, išskyrus nacionalinių centrinių bankų valdytojus;
- priežiūros institucijos valdymo organų narių paskyrimo, vadovaujantis objektyviais ir skaidriais kriterijais, tvarką ir atleidimo iš pareigų, jeigu nebeatitinka paskyrimo kriterijų arba buvo nuteisti už sunkią nusikalstamą veiką, tvarką, atleidimo priežastis skelbiant viešai (išskyrus atvejus, kai asmuo skelbimui prieštarauja);
- priežiūros institucijos darbuotojų ir valdymo organų narių, kuriems taikomas veiklos pertraukos laikotarpis, teisę gauti kompensaciją, kurios tikslas kompensuoti jiems už negalėjimą tam tikrą laikotarpį įsidarbinti subjektuose, kurių atžvilgiu taikomi apribojimai dirbti. Ši kompensacija turi būti proporcinga atitinkamo veiklos pertraukos laikotarpio trukmei.

Nacionalinis teisinis reguliavimas. Draudimas prekiauti prižiūrimų subjektų, įskaitant tų subjektų tiesiogines ir netiesiogines patronuojančiąsias įmones, patronuojamąsias įmones ir susijusias įmones, išleistomis finansinėmis priemonėmis jau nustatytas vadovaujantis Lietuvos banko įstatymo 18¹ straipsnio 2 dalimi. Perkeltą Direktyvą (ES) 2024/1619 į nacionalinę teisę, dėl draudimo prekiauti prižiūrimų subjektų tiesioginių ar netiesioginių patronuojančiųjų įmonių, patronuojamųjų įmonių ir susijusių įmonių finansinėmis priemonėmis siūloma atitinkamai papildyti Lietuvos banko tarnautojų asmeninių finansinių sandorių taisyklės, patvirtintos Lietuvos banko valdybos 2015 m. vasario 12 d. nutarimu Nr. 03-13 „Dėl Lietuvos banko tarnautojų asmeninių finansinių sandorių taisyklių patvirtinimo“. Direktyva (ES) 2024/1619 taikoma finansų rinkos priežiūros, bankų priežiūros srityje, todėl siūloma ją perkelti į LBĮ, o ne į Viešųjų ir privačių interesų derinimo įstatymą. LBĮ projekte išplečiamas Viešųjų ir privačių interesų derinimo įstatyme nustatytas subjektų, kuriuose ketinant įsidarbinti buvusiems priežiūros institucijos darbuotojams ir valdymo organų nariams taikomas veiklos pertraukos laikotarpis, ratas, be prižiūrimų subjektų, įtraukiant ir jų tiesiogines ar netiesiogines patronuojančiąsias įmones, patronuojamąsias įmones ir įmones, kuriose subjektas dalyvauja, kaip tai suprantama pagal Lietuvos Respublikos įmonių, priklausančių finansų konglomeratui, papildomos priežiūros įstatymą (toliau – ĮPFKPPĮ), subjektus, teikiančius paslaugas pagal veiklos perdavimo sutartis bet kuriam iš paminėtų subjektų, ir subjektus, kurie vykdo lobistinę ar interesų gynimo veiklą, nukreiptą į Lietuvos banką.

- LBĮ projekte apibrėžiama veiklos pertraukos laikotarpio trukmė. Lietuvos banko valdybos pirmininkui, jo pavaduotojams ir valdybos nariams taikomas toks pats, kaip ir dabar, 12 mėnesių, veiklos pertraukos laikotarpis. Lietuvos banko tarnautojams, kurie ėjo kolegialaus Lietuvos banko valdybos sudaromo organo, kuriam pavesta vykdyti LBĮ 11 straipsnio 1 dalies 13 ir 18 punktuose nurodytas funkcijas, nario arba pakaitinio nario pareigas, taip pat nustatomas toks pats,

² „Sukamųjų durų“ (angl. *revolving doors*) reiškinyss – situacija, kai asmenys, dirbę viešajame sektoriuje, pereina dirbti į privatų sektorių, ypač į tas įmones, kuriose jų ankstesnė patirtis ir kontaktai gali būti naudingi. Šis reiškinyss gali kelti interesų konfliktų riziką, nes buvę viešojo sektoriaus darbuotojai gali naudotis savo ankstesnėmis pareigomis ir ryšiais, kad gautų pranašumą privačiame sektoriuje.

kaip ir dabar, 12 mėnesių, veiklos pertraukos laikotarpis. Atsižvelgiant į išplečiamą subjektų, kurių atžvilgiu taikomas veiklos pertraukos laikotarpis, ratą ir siekiant, kad taisyklės būtų proporcingos tarnautojų vaidmeniui ir atsakomybei, kitiems Lietuvos banko tarnautojams nustatomas 6 mėnesių veiklos pertraukos laikotarpis. Ilgesnio – 6 mėnesių – veiklos pertraukos laikotarpio galimybė taikoma ir tarnautojams, ketinantiems įsidarbinti subjektuose, vykdančiuose lobistinę ar interesų gynimo veiklą Lietuvos banko atžvilgiu, kai tarnautojai buvo atsakingi už šiuos veiklos klausimus eidami pareigas Lietuvos banke. Šio veiklos pertraukos laikotarpio pasirinkimas neprieštarauja Direktyvos (ES) 2024/1619 nuostatai – minėtiems tarnautojams nustatomas ne trumpesnis kaip 3 mėnesių veiklos pertraukos laikotarpis. Ilgesnis laikotarpis vertinamas kaip proporcinga, tinkama ir būtina priemonė interesų konfliktų prevencijai užtikrinti ir siekiant vienodų sąlygų Lietuvos banko tarnautojams.

LBĮ projekte suteikta galimybė leisti priežiūros institucijai taikyti Lietuvos banko tarnautojams trumpesnius bent 3 mėnesių trukmės veiklos pertraukos laikotarpius, jei nustačius ilgesnį veiklos pertraukos laikotarpį būtų neproporcingai ribojama buvusio tarnautojo teisė eiti pareigas pasibaigus tarnybai Lietuvos banke ir toks išimties taikymas neprieštarauja Lietuvos banko interesams ir etikos nuostatomis reglamentuojančių teisės aktų paskirčiai.

Kalbant apie Direktyvos (ES) 2024/1619 nuostatomis įtvirtinamą maksimalų priežiūros institucijos valdymo organų narių, išskyrus nacionalinių centrinių bankų valdytojus, kadencijos laikotarpį, preziumuojama, kad šiuo metu LBĮ nustatyta, kad valdybos pirmininko pavaduotojai ir valdybos nariai į šias pareigas gali būti skiriami ne daugiau kaip 2 kadencijas iš eilės. Lietuvos banko valdybos pirmininkas į šias pareigas gali būti skiriamas neribojant kadencijų skaičiaus. Pažymėtina, kad šios LBĮ įtvirtintos nuostatos atitinka Direktyvos (ES) 2024/1619 reikalavimus.

Be to, šiuo metu galiojančios LBĮ nuostatos, apibrėžiančios Lietuvos banko valdybos narių skyrimą ir atleidimą iš pareigų, atitinka Direktyvos (ES) 2024/1619 principus ir tik papildomos naujomis nuostatomis dėl atleidimo priežasčių viešo skelbimo.

Nauju teisiniu reguliavimu taip pat nustatoma, kad Lietuvos banko tarnautojams veiklos pertraukos laikotarpiu Lietuvos banko valdybos nustatyta tvarka ir sąlygomis mokama kompensacija. Kompensacija nemokama, jeigu darbo sutartis su Lietuvos banko tarnautoju nutraukta jam padarius šturkštų darbuotojo darbo pareigų pažeidimą arba per paskutinius 12 mėnesių padarius antrą tokį patį darbo pareigų pažeidimą, taip pat jei Lietuvos banko tarnautojas buvo atleistas iš Lietuvos banko tarnybos dėl to, kad jis įstatymų nustatyta tvarka pripažintas kaltu dėl nusikaltimo ar baudžiamojo nusižengimo padarymo.

Kompensacijos už veiklos pertraukos laikotarpį Lietuvos banko valdybos pirmininkui, jo pavaduotojams ir valdybos nariams jau yra nustatytos LBĮ 16 straipsnio 3 dalyje.

Lietuvos banko valdybos pirmininkui taikomi tokie patys veiklos pertraukos laikotarpio reikalavimai kaip Lietuvos banko valdybos pirmininko pavaduotojams ir Lietuvos banko valdybos nariams, t. y. nedarant jokių išlygų. Toks reguliavimas atitinka Direktyvos (ES) 2024/1619 principus.

Galutinės naujo Europos Sąjungos reguliavimo detalės bus nustatytos, kai Europos bankininkystės institucija ne vėliau kaip 2026 m. liepos 10 d., pagal Reglamento (ES) Nr. 1093/2010 16 straipsnį, atsižvelgdama į geriausią tarptautinę praktiką, parengs priežiūros institucijoms skirtas gaires dėl interesų konfliktų prevencijos priežiūros institucijose ir dėl jų nepriklausomumo.

LBĮ 16 straipsnio 4 dalimi siūloma įtvirtinti, kad Lietuvos bankas, nustatęs galimą šio straipsnio 3 dalies pažeidimą, gali informaciją apie tai paskelbti savo interneto svetainėje. Šia nuostata gali būti užkirstas kelias valdymo organų narių interesų konfliktams, nes numatyta ir iš anksto žinoma galimybė paviešinti informaciją apie pažeidimą veiktų prevenciškai.

LBĮ 16 ir 18² straipsniuose formuluotės „su subjekto veiklos priežiūra ar kontrole susiję sprendimai“, „finansų rinkos dalyvio priežiūros ar kontrolės funkcijos“ vartojamos atsižvelgiant į Viešųjų ir privačių interesų derinimo įstatymo 15 straipsnio nuostatą, kad „Asmuo, kuris eidamas šio įstatymo 2 straipsnio 5 dalyje nurodytas pareigas per paskutinius vienus darbo einant šias pareigas metus tiesiogiai rengė, svarstė ar priėmė sprendimus, susijusius su juridinio asmens (nepaisant jo teisinės formos ir nuosavybės) veiklos priežiūra ar kontrole <...>“.

Atsižvelgiant į nacionalinių ir Europos Sąjungos priežiūros institucijų administracinę praktiką (teisinį reguliavimą), patikslinamos Lietuvos banko įgaliotų tarnautojų teisės atliekant patikrinimą. LBĮ 42¹ straipsnio 5 dalyje įtvirtintos Lietuvos banko įgaliotų tarnautojų teisės atliekant patikrinimus – numatoma, kad atlikdami patikrinimą Lietuvos banko tarnautojai, be kita ko, turi teisę, gavę teismo leidimą, įeiti į įmonių patalpas, peržiūrėti patikrinimui atlikti reikalingus dokumentus ir kitus informacijos šaltinius, kopijuoti kompiuteriuose ir kitose laikmenose esančią informaciją, laikinai paimti tikrinamų juridinių asmenų dokumentus, kurie gali būti naudojami kaip pažeidimo įrodymai.

Siūloma papildyti LBĮ 42¹ straipsnio 5 dalies 6 punktą ir 7 dalį – nustatyti teisę Lietuvos banko įgaliotiems tarnautojams, atliekant patikrinimą ir turint teismo leidimą, laikinai paimti juridinių asmenų daiktus ir informacijos laikmenas, kurie gali būti naudojami kaip pažeidimo įrodymai. Be to, LBĮ 42¹ straipsnio 5 dalis papildoma nauju 7¹ punktu, pagal kurį Lietuvos banko tarnautojai taip pat turės teisę užantspauduoti dokumentus, darbuotojų užrašus ir informacijos laikmenas tokiam laikotarpiui ir tokiu mastu, koks būtinas patikrinimui atlikti. Šiais pakeitimais didinamas teisinis aiškumas ir stiprinama Lietuvos banko vykdoma finansų rinkos priežiūros funkcija, pažeidimų identifikavimas, aiškiau detalizuojamos Lietuvos banko tarnautojų teisės patikrinimo metu, ypač elektroninės informacijos ir informacijos laikmenų atžvilgiu, kartu užtikrinant ir tikrinamų subjektų teises, t. y. tam tikriems veiksams numatyta pareiga gauti teismo leidimą, kitais atvejais laikmenos užantspauduojamos.

Dėl reikšmingos įstatinio kapitalo ir (arba) balsavimo teisių dalies įsigijimo, perleidimo bei reikšmingo turto ir įsipareigojimų perleidimo, susijungimo ir skaidymo sandorių vykdymo

Šis naujas teisinis reguliavimas taikomas bankams, Reglamento (ES) Nr. 575/2013 4 straipsnio 1 dalies 1 punkto b papunktyje nurodytoms įmonėms, gavusioms banko licenciją, finansų kontroliuojančiosioms bendrovėms, mišrios veiklos finansų kontroliuojančiosioms įmonėms, centrinėms kredito unijoms (pastarosioms netaikomas reikšmingos įstatinio kapitalo ir (arba) balsavimo teisių dalies perleidimo režimas, atsižvelgiant į centrinių kredito unijų, kaip kooperatinių finansų įstaigų, kuriose narystė ir balsavimo teisės yra glaudžiai susijusios su narystės statusu, struktūrą; narių įnašų (pajų) perleidimas nėra laisvai vykdomas kaip akcinėse bendrovėse – jis ribojamas siekiant išlaikyti narystės stabilumą).

Siekiant užtikrinti skaidrumą ir kontrolę valdymo procesuose, kad būtų apsaugotas bendras finansų sistemos stabilumas ir nepažeidžiami viešieji interesai, numatomas naujas BĮ, CKUĮ reguliavimas. Bankai, centrinės kredito unijos, finansų kontroliuojančiosios bendrovės ir mišrios veiklos finansų kontroliuojančiosios įmonės, kurioms taikomas įrašymo į Finansų kontroliuojančiųjų bendrovių ir mišrios veiklos finansų kontroliuojančiųjų įmonių viešąjį sąrašą, nurodytą ĮPFKPPĮ projekte, (toliau – Sąrašas) reikalavimas, privalės iš anksto raštu pranešti priežiūros institucijai ir gauti jos pritarimą, kai ketins tiesiogiai ar netiesiogiai įsigyti kito finansų arba ne finansų sektoriaus subjekto reikšmingą įstatinio kapitalo ir (arba) balsavimo teisių dalį, (toliau – ketinantis įsigyti asmuo), taip pat kai ketins reikšmingą įstatinio kapitalo ir (arba) balsavimo teisių dalį perleisti (pastarasis procesas netaikytinas centrinėms kredito unijoms). Įstatinio kapitalo ir (arba) balsavimo teisių dalis laikoma reikšminga, kai jos vertė yra 15 procentų arba daugiau ketinančio įsigyti asmens reikalavimus atitinkančio kapitalo. Priežiūros institucija, nagrinėdama pateiktą pranešimą apie ketinamą reikšmingos įstatinio kapitalo ir (arba) balsavimo teisių dalies įsigijimą (toliau – ketinamas įsigijimas) ir dokumentus bei duomenis, būtinus ketinamo įsigijimo vertinimui atlikti, vertina ketinančio įsigyti asmens perspektyvą užtikrinti patikimą ir apdairų valdymą ir ypač rizikas, kurios kyla ar gali kilti ketinančiam įsigyti asmeniui įvykdžius ketinamą įsigijimą, atsižvelgdama į nustatytus kriterijus. Priežiūros institucija vertinimą atlieka per 60 darbo dienų nuo rašytinio patvirtinimo, kai gautas pranešimas apie ketinamą įsigijimą. Priežiūros institucija negali nustatyti jokių išankstinių sąlygų dėl šio įsigijimo dydžio ir negali jo nagrinėti pagal rinkos ekonominius poreikius. Priežiūros institucija kartu su pranešimu apie ketinamą įsigijimą nustato pateikiamų dokumentų ir duomenų, būtinų ketinančio įsigyti asmens ir šio įsigijimo vertinimui atlikti, sąrašą. Priežiūros institucija, priimdama sprendimą pritarti ketinamam įsigijimui, turi teisę nustatyti terminą jam įvykdyti. Jeigu priežiūros institucija priima sprendimą prieštarauti nurodytam įsigijimui, ji apie

tai per 2 darbo dienas ir neviršydamą vertinimo laikotarpio raštu praneša ketinančiam įsigyti asmeniui, nurodydamą tokio sprendimo motyvus.

Pažymėtina, kad Direktyva (ES) 2024/1619 išsamų vertinimo mechanizmą taiko tik reikšmingos įstatinio kapitalo ir (arba) balsavimo teisių dalies *įsigijimui*, nes tai tiesiogiai keičia finansų sektoriaus subjekto kontrolę ir kelia riziką jo stabilumui. Tuo tarpu reikšmingos įstatinio kapitalo ir (arba) balsavimo teisių dalies *perleidimas* laikomas mažiau rizikingu – priežiūros institucijai pakanka pranešimo, kad ji galėtų stebėti pokyčius ir prireikus imtis priemonių. Kai esamas akcininkas perleidžia savo dalį, tai reiškia, kad jis pasitraukia iš kontrolės procedūrų. Tokiu atveju rizika kyla ne dėl jo pasitraukimo, o dėl naujo įgijėjo, kuris vis tiek bus vertinamas pagal įsigijimo mechanizmą. Administracinės naštos aspektu išsamus vertinimas kiekvieno perleidimo atveju būtų perteklinis, nes priežiūros institucijai svarbiausia yra naujo akcininko tinkamumas, o ne senųjų pasitraukimas. Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, siūloma išlaikyti tokią pat nacionalinio teisinio reguliavimo logiką reikšmingos įstatinio kapitalo ir (arba) balsavimo teisių dalies perleidimo atvejais, atitinkamiems finansų sektoriaus subjektams nustatant tik pareigą iš anksto pranešti priežiūros institucijai apie šiuos sandorius ir nurodyti ketinamos perleisti reikšmingos įstatinio kapitalo ir (arba) balsavimo teisių dalies dydį.

Taip pat nustatomas naujas teisinis reguliavimas, pagal kurį numatoma, kad bankai, centrinės kredito unijos, finansų kontroliuojančiosios bendrovės ir mišrios veiklos finansų kontroliuojančiosios įmonės, kurioms taikomas įrašymo į Sąrašą, nurodytą IPFKPPI projekte, reikalavimas, privalo iš anksto raštu pranešti priežiūros institucijai apie reikšmingą turto ar įsipareigojimų perleidimą, kurį šie subjektai ketina atlikti sudarydami pardavimo arba bet kokią kitą sandorį. Sandoris laikomas reikšmingu, jeigu jo vertė lygi 10 procentų subjekto, dalyvaujančio šiame sandoryje, viso turto ir (arba) įsipareigojimų vertės. Jeigu toks sandoris vykdomas toje pačioje finansinėje grupėje, jis laikomas reikšmingu, jeigu jo vertė lygi 15 procentų subjekto, dalyvaujančio šiame sandoryje, viso turto ir (arba) įsipareigojimų vertės.

Pažymėtina, kad Direktyvoje (ES) 2024/1619 procedūros diferencijuojamos pagal rizikos pobūdį. Reikšmingo turto ir (arba) įsipareigojimų perleidimo sandorių, palyginti su reikšmingos įstatinio kapitalo ir (arba) balsavimo teisių dalies įsigijimo ar perleidimo sandoriais, sudarymas yra daugiau operacinis (pavyzdžiui, portfelio pardavimas, paskolų perdavimas, įsipareigojimų perkėlimas kitam subjektui) nei nuosavybės kontrolės veiksmas. Tokie sandoriai paprastai jau reguliuojami kitais riziką ribojančiais reikalavimais – kapitalo pakankamumo, likvidumo, rizikos koncentracijos ribomis. Todėl Direktyvoje (ES) 2024/1619 numatoma tik pranešimo apie reikšmingą turto ir (arba) įsipareigojimų perleidimą pareiga, kad institucija galėtų įvertinti poveikį finansų įstaigos stabilumui platesniame riziką ribojančios priežiūros kontekste, tačiau nebūtina taikyti tokio pat išsamaus *ex ante* vertinimo mechanizmo kaip pasikeitus kontrolės procedūroms. Taigi, siūloma išlaikyti tokią pat nacionalinio teisinio reguliavimo logiką reikšmingo turto ir (arba) įsipareigojimų perleidimo atvejais, atitinkamiems finansų sektoriaus subjektams nustatant tik pareigą pranešti priežiūros institucijai apie šiuos sandorius.

Bankai, centrinės kredito unijos, finansų kontroliuojančiosios bendrovės ir mišrios veiklos finansų kontroliuojančiosios įmonės, kurioms taikomas įrašymo į Sąrašą, nurodytą IPFKPPI projekte, reikalavimas, vykdantys susijungimą ar skaidymą, patvirtinus susijungimo ar skaidymo sąlygų projektą ir prieš užbaigiant susijungimą ar skaidymą, privalo pranešti priežiūros institucijai, atsakingai už subjektų, įsteigtų įvykdžius tokį susijungimą ar skaidymą, priežiūrą, ir gauti jos pritarimą. Nagrinėdama pateiktą pranešimą, priežiūros institucija vertina banko, centrinės kredito unijos, finansų kontroliuojančiosios bendrovės ir mišrios veiklos finansų kontroliuojančiosios įmonės perspektyvą užtikrinti riziką ribojančios padėties patikimumą ir ypač rizikas, kurios kyla ar gali kilti šiems subjektams, atlikus susijungimą ar skaidymą, taip pat kurios gali kilti įsteigtam subjektui atlikus susijungimą ar skaidymą, atsižvelgiant į BĮ projektu siūlomus nustatyti kriterijus. Priežiūros institucija nustato kartu su pranešimu apie susijungimą ar skaidymą pateikiamų dokumentų ir duomenų, būtinų vertinimui atlikti, sąrašą. Susijungimas ar skaidymas negali būti užbaigiamas anksčiau, nei priežiūros institucija priima sprendimą pritarti susijungimui ar skaidymui. Priežiūros

institucija, priimdama sprendimą pritarti susijungimui ar skaidymui, turi teisę nustatyti terminą susijungimui ar skaidymui įvykdyti.

Šiomis naujo teisinio reguliavimo nuostatomis siekiama užtikrinti, kad finansų sektoriaus sandoriai būtų atliekami laikantis aukštų priežiūros standartų ir kad būtų išvengta galimų rizikų finansų sistemos stabilumui.

Dėl rizikos, kylančios dėl kriptoturto pozicijų ir kriptoturto paslaugų teikimo, bei aplinkosaugos, socialinės ir valdymo rizikos integravimo į riziką ribojantį (prudencinį) reguliavimą

Siekiant suvaldyti sparčiai augančios kriptoturto rinkos iššūkius, taip pat atsižvelgiant į perėjimo prie tvarios, neutralaus poveikio klimatui ir žiedinės ekonomikos perspektyvą, kurios svarba finansų sistemos stabilumui pripažinta tarptautiniu mastu, pagal naują teisinį reguliavimą, nustatomi nauji rizikos valdymo reikalavimai – rizikai, kylančiai dėl kriptoturto pozicijų ir kriptoturto paslaugų teikimo, bei ESG rizikai, – kuriais siūloma papildyti bankams ir centrinėms kredito unijoms taikomus riziką ribojančius (prudencinius) reikalavimus.

Taigi, bankai ir centrinės kredito unijos bus įpareigoti integruoti rizikos, kylančios dėl kriptoturto pozicijų ir kriptoturto paslaugų teikimo, bei ESG rizikos valdymą į vidaus kapitalo pakankamumo vertinimo procesą (angl. *Internal Capital Adequacy Assessment Process*) (toliau – ICAAP) ir įdiegti šių rizikų valdymo politiką, procesus ir praktiką, kad galėtų tinkamai jas valdyti. Savo ruožtu priežiūros institucijai (Lietuvos bankui) bus suteiktos pareigos ir teisės užtikrinti, kad kredito įstaigų rizikos, kylančios dėl kriptoturto pozicijų ir kriptoturto paslaugų teikimo, ir ESG rizikos valdymo procesai ir pozicijų vertinimas būtų integruoti į priežiūrinio tikrinimo ir vertinimo procesą (angl. *Supervisory Review and Evaluation Process*) (toliau – SREP) bei į priežiūrinį testavimą nepalankiausiomis sąlygomis (angl. *Supervisory Stress Testing*). Tokiu būdu priežiūros institucija turės galimybę imtis būtinų priežiūros veiksmų, kai bus nustatyta, kad kredito įstaigų rizikos valdymo praktika yra nepakankama.

Integravus rizikos, kylančios dėl kriptoturto pozicijų ir kriptoturto paslaugų teikimo, valdymą į prudencinio reguliavimo sistemą, ypatingas dėmesys bus skiriamas kriptoturto technologijų rizikai, informacinių ir ryšių technologijų rizikai, kibernetinei rizikai, teisinei rizikai, pinigų plovimo ar teroristų finansavimo rizikai, kurių potenciali neigiama įtaka finansų sistemos stabilumui pastaruoju metu vis dažniau akcentuojama.

Integravus ESG rizikos valdymą į prudencinius reikalavimus, bus prisidėta prie tvarumo skatinimo, užtikrinant tvarų ir atsakingą finansų sektoriaus vystymąsi.

Kalbant apie šių rūšių rizikos valdymo integravimą į prudencinio reguliavimo sistemą, tikimasi prisidėti prie kredito įstaigų rizikos valdymo sistemos tobulinimo ir rizika pagrįstos priežiūros gerinimo. Tai padės sumažinti neigiamą poveikį finansiniam stabilumui ir užtikrinti saugesnę finansų sistemą.

Nauji pakeitimai, susiję su rizikos, kylančios dėl kriptoturto pozicijų ir kriptoturto paslaugų teikimo, bei ESG rizikos valdymu, bus reglamentuojami papildant tiek Lietuvos Respublikos įstatymus (BĮ projektas, CKUĮ projektas), tiek Lietuvos banko valdybos nutarimus, reglamentuojančius ICAAP ir SREP metodiką, bei kitus susijusius teisės aktus.

Dėl poveikio priemonių taikymo bankams ir centrinėms kredito unijoms, kai šie finansų rinkos dalyviai pažeidžia atlygio politikai taikomus reikalavimus, įskaitant reikalavimus dėl atlygio politikos neutralumo lyčių atžvilgiu

Direktyvos (ES) 2024/1619 nuostatos įpareigoja valstybes nares užtikrinti, kad priežiūros institucijos galėtų taikyti veiksmingas, proporcingas ir atgrasančias poveikio priemones bankams, centrinėms kredito unijoms, kai šie finansų rinkos dalyviai, be kita ko, nevykdo arba netinkamai vykdo atlygio politikai taikomus reikalavimus, įskaitant reikalavimus dėl atlygio politikos neutralumo lyčių atžvilgiu. Siekiant stiprinti finansų sistemos stabilumą, sąžiningumą ir socialinį teisingumą bei tinkamai perkelti šias nuostatas į nacionalinę teisę, keičiamo BĮ 73 straipsnio 1 dalį ir keičiamo CKUĮ 55 straipsnio 1 dalį siūloma papildyti atitinkama nuostata, kuri suteiks Lietuvos bankui aiškų teisinį pagrindą taikyti poveikio priemones už minėtų reikalavimų pažeidimus. Šiais

pakeitimais, tikimasi, bus sustiprintos priežiūros institucijos galimybės užtikrinti atitiktį atlygio politikai taikomiems reikalavimams, taip pat atsižvelgiant į tai, kad lyčių neutralumo principas yra esminė Europos Sąjungos lyčių lygybės strategijos dalis, bus sudarytos sąlygos veiksmingai mažinti atlygio atotrūkį tarp lyčių, padidinti bankų veiklos skaidrumą ir atsakomybę visuomenės atžvilgiu.

Dėl periodinių baudų ir baudų apskaičiavimo nuostatų

Pagal naują teisinį reguliavimą, be šiuo metu numatytų priežiūros institucijos poveikio priemonių, įskaitant baudas, įtvirtinamos periodinės baudos, siekiant užtikrinti veiksmingesnę ir nuoseklesnę teisės aktų laikymosi priežiūrą. Periodinės baudos skiriamos už nuolatinius arba pasikartojančius pažeidimus, todėl jos padeda užtikrinti, kad pažeidėjai greičiau ištaisytų savo veiksmus ir vėl laikytųsi teisės aktų reikalavimų. Periodinės baudos priežiūros institucijos nustatyta tvarka gali būti taikomos kasdien, kas savaitę ar kas mėnesį, kol pažeidimas bus ištaisytas. Periodinių baudų taikymas neužkerta kelio priežiūros institucijai už tą patį pažeidimą taikyti kitas poveikio priemones. Keičiamais BĮ, CKUĮ įtvirtinama, kad periodinės baudos tikslas – nutraukti asmens daromus teisės aktų pažeidimus, kad asmuo kuo greičiau laikytųsi reikalavimų. Periodinė bauda nelaikytina baudžiamojo pobūdžio sankcija, nes ji nėra skirta asmeniui nubausti už pažeidimą, ja tik siekiama užtikrinti reikalavimų vykdymą. Todėl tuo atveju, kai asmuo ir toliau tęsia pažeidimą, papildomas poveikio priemonių taikymas, turintis baudimo elementų ir nukreiptas į patį pažeidimą, o ne į periodinės baudos skyrimo aplinkybes, nepažeidžia dvigubo baudimo draudimo principo.

Pagal naują teisinį reguliavimą, priežiūros institucijai suteikiami įgaliojimai skirti periodines baudas:

1) juridiniams asmenims – iki 5 procentų vidutinių dienos pajamų, kurias juridinis asmuo, jeigu pažeidimas tęsiamas, privalo mokėti už kiekvieną pažeidimo dieną, jeigu priežiūros institucijos nenustatyta kitaip, kol pareiga vėl bus vykdoma;

2) fiziniams asmenims – iki 50 000 eurų, kurias fizinis asmuo, jeigu pažeidimas tęsiamas, privalo mokėti už kiekvieną pažeidimo dieną, jeigu priežiūros institucijos nenustatyta kitaip, kol pareiga vėl bus vykdoma.

Priežiūros institucija turės teisę skirti periodinę baudą ne ilgesniam kaip 6 mėnesių laikotarpiui nuo priežiūros institucijos sprendimo, kuriuo reikalaujama nutraukti pažeidimą ir skiriama periodinė bauda, priėmimo dienos. Be to, numatoma teisė skirti periodines baudas už kiekvieną savaitę arba mėnesį. Šiuo atveju didžiausia periodinių baudų, taikytinų už atitinkamą savaitinį ar mėnesinį laikotarpį, kai daromas pažeidimas, suma negali viršyti didžiausios periodinių baudų, kurios būtų taikomos už kiekvieną dieną atitinkamu laikotarpiu, sumos.

Kalbant apie baudų apskaičiavimo mechanizmą, pagal naują teisinį reguliavimą, aiškiai nurodoma, kokie elementai turi būti įtraukiami apskaičiuojant bendrosios metinės grynosios apyvartos dydį, nuo kurio skaičiuojamas juridiniams asmenims taikomas 10 procentų baudos dydis. Tokiu būdu sukuriamas nuoseklus ir visose Europos Sąjungos valstybėse narėse vienodai taikomas skaičiavimo mechanizmas, didinantis teisinį tikrumą ir užtikrinantis proporcingą administracinių piniginių baudų taikymą.

Dėl licencijos atšaukimo

Nauju teisiniu reguliavimu licencijos atšaukimo kriterijų sąrašas, reglamentuotas BĮ 10 straipsnyje ir CKUĮ 9 straipsnyje, papildomas naujomis nuostatomis, kurios siūlomos įtvirtinti BĮ projektu ir CKUĮ projektu, kad priežiūros institucija turi teisę atšaukti banko ar centrinės kredito unijos licenciją, kai priežiūros institucija arba pertvarkymo institucija priima sprendimą, kad bankas ar centrinė kredito unija žlunga arba gali žlugti, ir jie neatitinka pertvarkymo režimo sąlygų, t. y. kai negalima pagrįstai tikėtis, kad kokiomis nors alternatyviomis privataus sektoriaus priemonėmis ar priežiūros veiksmais per pagrįstą laikotarpį būtų užkirstas kelias banko ar centrinės kredito įstaigos žlugimui ir kai pertvarkymo veiksmai nėra būtini viešajam interesui užtikrinti.

Dėl trečiųjų valstybių bankų filialų

Nauju teisiniu reguliavimu tikslinami reikalavimai užsienio banko filialams gauti licenciją, atsisakymo išduoti jiems licenciją ir licencijos atšaukimo pagrindai, nustatomi reikalavimai priežiūros institucijai atlikti filialų klasifikaciją, filialams – padėti neliečiamojo kapitalo ir likvidumo depozitus sąskaitose Lietuvos kredito įstaigose, atitikti vidaus valdymo ir apskaitos reikalavimus.

Užsienio banko filialui, siekiančiam gauti licenciją, *mutatis mutandis* taikomi bankams BĮ 9 straipsnyje nustatyti reikalavimai.

Atsisakymo išduoti licenciją užsienio banko filialui pagrindai papildomi naujomis nuostatomis (BĮ projekto 19 straipsnio 9 dalis). Priežiūros institucija atsisako išduoti licenciją užsienio bankų filialams, kai, be kita ko, turi pagrįstų įtarimų, kad užsienio banko filiale būtų vykdomas pinigų plovimas ar teroristų finansavimas arba tam sudaromos sąlygos (BĮ projekto 19 straipsnio 9 dalies 5 punktas); pagrindinė įmonė arba jos grupė neatitinka riziką ribojančių reikalavimų, kurie jai taikomi pagal užsienio valstybės teisės aktus, arba turima pagrįstų įtarimų, kad ji reikalavimų neatitinka arba per ateinančius 12 mėnesių jų neatitiks (BĮ projekto 19 straipsnio 9 dalies 6 punktas); turi pagrįstų įtarimų, kad, siekdama atlikti savo priežiūros funkcijas, iš pagrindinės įmonės priežiūros institucijų negalės gauti visos priežiūrai atlikti reikalingos informacijos apie pagrindinę įmonę ir veiksmingai koordinuoti savo priežiūros veiklos su užsienio valstybės priežiūros institucijų vykdoma priežiūros veikla, visų pirma krizės arba finansinių sunkumų, turinčių įtakos pagrindinei įmonei, jos grupei arba užsienio valstybės finansų sistemai, laikotarpiams (BĮ projekto 19 straipsnio 9 dalies 7 punktas).

Atsižvelgdama į tai, kad Lietuvoje arba kitoje Europos Sąjungos valstybėje narėje veiklą vykdančys užsienio bankų, licencijuotų ne Europos Sąjungos valstybėse narėse, filialai suteikia tiesioginę prieigą prie Europos Sąjungos finansų rinkos ir mokėjimų infrastruktūros ir jeigu filialą steigiantis užsienio valstybės bankas toleruoja pinigų plovimą, priežiūros institucija turi užkardyti kelią tokio filialo veiklai, atsisakydama išduoti šiam filialui licenciją. Pažymėtina, kad kalbant apie licencijos išdavimą bankams, nuostata dėl atitikties pinigų plovimo ar teroristų finansavimo prevencijos reikalavimams nustatoma BĮ 9 straipsnio 12 dalyje – banko licencijos siekiantis subjektas „turi užtikrinti saugią ir patikimą banko veiklą ir atitikti tai reglamentuojančius teisės aktus“.

Laikantis Direktyva (ES) 2024/1619 keičiamos Direktyvos 2013/36/ES 48d straipsnio 1 dalies nuostatų, BĮ projekto 19 straipsnio 12 dalyje reglamentuojama imperatyvi pareiga priežiūros institucijai automatiškai atšaukti užsienio banko filialo licenciją BĮ 10 straipsnyje bankams nustatytais pagrindais ir tvarka, kai filialą įsteigęs bankas yra likviduojamas ar jam iškeliama bankroto byla, taip pat kai pagrindinė įmonė arba jos grupė neatitinka riziką ribojančių reikalavimų, kurie jai taikomi pagal užsienio valstybės teisės aktus, arba turima pagrįstų įtarimų, kad ji reikalavimų neatitinka arba per ateinančius 12 mėnesių neatitiks. Atkreiptinas dėmesys, kad BĮ projekto 19 straipsnio 12 dalyje siūloma įtvirtinti licencijos atšaukimo nuostata, susiejanti sprendimą atšaukti licenciją su pagrindinės įmonės arba jos grupės riziką ribojančių reikalavimų nesilaikymu (nuostata, įtvirtinta BĮ projekto 19 straipsnio 9 dalies 6 punkte), laikytina esminę reikšmę turinčios sąlygos, kuri kelia grėsmę indėlininkų interesams ir finansų sistemos stabilumui, išskyrimu kaip specifinės, todėl ji nustatoma kaip savarankiškas ir aiškus licencijos atšaukimo pagrindas. Tuo tarpu kitos BĮ projekto 19 straipsnio 9 dalyje nurodytos nuostatos siejamos su pačiu licencijavimo etapu, be to, kai kuriais atvejais pakanka taikyti kitas poveikio priemones (ne licencijos atšaukimą), numatytas BĮ projektu keičiamo BĮ 72 straipsnyje, todėl jos neapimamos BĮ projekto 19 straipsnio 12 dalyje.

Laikantis Direktyva (ES) 2024/1619 keičiamos Direktyvos 2013/36/ES 48d straipsnio 2 dalies nuostatų, BĮ projekto 19 straipsnio 14 dalyje reglamentuojama priežiūros institucijos diskrecinė teisė atšaukti užsienio banko filialui išduotą licenciją, jeigu turima pagrįstų įtarimų, kad užsienio banko filiale, jo pagrindinėje įmonėje arba jos grupėje vykdomas, įvykdytas arba buvo bandytas įvykdyti pinigų plovimas ar teroristų finansavimas, arba yra padidėjusi užsienio banko filialo, jo pagrindinės įmonės arba jos grupės pinigų plovimo ar teroristų finansavimo rizika. Pagal Direktyvos 2013/36/ES su visais pakeitimais siūlomą modelį, pinigų plovimo ar teroristų finansavimo rizikos atveju šis licencijos atšaukimo pagrindas yra kaip teisė (diskrecija), o ne absoliuti pareiga, priežiūros institucijai paliekant galimybę spręsti dėl sprendimo proporcingumo. Direktyva (ES) 2024/1619 keičiamos Direktyvos 2013/36/ES logika – tiek jos 48d straipsnio 2 dalies formuluotė (angl. *may withdraw*),

ties bendros priežiūros proporcingumo nuostatos – reiškia, kad įtarimai dėl pinigų plovimo ar teroristų finansavimo ar padidėjusi to rizika ne visada turėtų automatiškai lemti licencijos užsienio banko filialui atšaukimą. Tokiais atvejais priežiūros institucija, konsultuodamasi su institucijomis, atsakingomis už kredito įstaigų priežiūrą pagal Lietuvos Respublikos pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevencijos įstatymą (toliau – PPTFPĮ) (kaip reikalaujama pagal Direktyva (ES) 2024/1619 keičiamos Direktyvos 2013/36/ES 48d straipsnio 3 dalies nuostatą), gali pasirinkti ir kitas priemones, jeigu jos laikomos pakankamomis rizikai suvaldyti. Pavyzdžiui, tai galėtų būti situacijos, kai priežiūros institucija kartu su institucijomis, atsakingomis už kredito įstaigų priežiūrą pagal PPTFPĮ, nusprendžia, kad pinigų plovimo ar teroristų finansavimo rizika gali būti efektyviai suvaldoma kitomis poveikio priemonėmis: įpareigojant filialą nedelsiant sustabdyti tam tikras rizikingas veiklos sritis ar ryšius su konkrečiais klientais ir (ar) jurisdikcijomis, reikalaujant sustiprinti vidaus kontrolės priemones, valdymo struktūrą ar pakeisti atsakingus asmenis ar pan. Licencijos neatšaukimas nedelsiant reikalingas tam, kad nebūtų sutrikdytos teisėsaugos institucijų atliekamo tyrimo priemonės, kai tęsiama filialo veikla (taikant griežtai ribojamus reikalavimus), tai leidžia geriau nustatyti ir dokumentuoti nusikalstamas veiklas. Tokiais atvejais licencijos neatšaukimas nereiškia neveikimo – priešingai, pagal Direktyva 2024/1619 keičiamos Direktyvos 2013/36/ES modelį, tai yra viena iš rizika grįstų priežiūros reakcijų, tuo tarpu licencijos atšaukimas būtų laikomas kraštutine priemone, taikytina tada, kai kitos priemonės yra išnaudotos.

Siekiant proporcingumo, mažiau griežtus reikalavimus siūloma taikyti mažiems ir nesudėtingiems filialams ir griežtesnius reikalavimus – keliantiems didesnę riziką filialams, t. y. kurie turi 5 mlrd. eurų arba daugiau turto, kuriuose indėlių suma sudaro arba viršija 5 procentus filialo įsipareigojimų ar viršija 50 mln. eurų arba kurių pagrindinės buveinės įsteigtos valstybėse, kurios neturi bent lygiaverčių bankų reguliavimo režimo, priežiūros institucijoms taikomų konfidencialumo reikalavimų arba kurios įtrauktos į Europos Komisijos nustatytą didelės rizikos trečiųjų valstybių sąrašą, kurių kovos su pinigų plovimu ir teroristų finansavimu režimas turi reikšmingų trūkumų.

Priežiūros institucijai siūloma suteikti įgaliojimus reikalauti, kad užsienio bankų filialai prašytų licencijos kaip patronuojamosios įstaigos bent tais atvejais, kai tie filialai vykdo tarpvalstybinę veiklą Europos Sąjungoje, jie yra sisteminės svarbos (kai visų užsienio valstybės filialų Europos Sąjungoje, priklausančių tai pačiai užsienio valstybės grupei, turto bendra suma yra 40 mlrd. eurų arba didesnė) arba atitinka kitų sisteminės svarbos įstaigų (angl. *other systemically important institutions, O-SII*) kriterijus, nustatytus Kapitalo rezervų sudarymo taisyklių, patvirtintų Lietuvos banko valdybos 2015 m. balandžio 9 d. nutarimu Nr. 03-51 „Dėl Kapitalo rezervų sudarymo taisyklių patvirtinimo“, IV skyriaus antrajame skirsnyje, ir kelia reikšmingą riziką Europos Sąjungos arba Lietuvos Respublikos finansiniam stabilumui arba užsienio banko filialo turto suma Lietuvos Respublikoje yra 10 mlrd. eurų ar didesnė. Be to, priežiūros institucija galės restruktūrizuoti užsienio bankų filialų turtą arba veiklą Europos Sąjungoje, kad tie filialai nebebūtų sisteminės svarbos, arba reikalauti laikytis papildomų kapitalo, likvidumo, apskaitos arba informacijos atskleidimo reikalavimų, jeigu to pakaktų siekiant pašalinti riziką finansiniam stabilumui. Priežiūros institucijos, priimdamos sprendimus dėl minėtų reikalavimų užsienio bankų filialams, turės konsultuotis su Europos bankininkystės institucija (angl. *European Banking Authority*) ir atitinkamomis kitų Europos Sąjungos valstybių narių priežiūros institucijomis ir jas informuoti.

Priežiūros institucija turės reguliariai tikrinti, kaip užsienio bankų filialai laikosi reikalavimų, ir taikyti tiems filialams priežiūros priemones, kad užtikrintų arba atkurtų tų reikalavimų laikymąsi. Siekiant užtikrinti, kad visa užsienio valstybių grupių, veikiančių Europos Sąjungoje per užsienio bankų filialus, veikla būtų visapusiškai prižiūrima ir būtų kuo labiau sumažinta galima rizika finansiniam stabilumui, priežiūros institucijos turės bendradarbiauti, o keliantys didesnę riziką užsienio bankų filialai įtraukiami į priežiūros kolegijų veiklos apimtį.

Įgyvendinant naujo teisinio reguliavimo pakeitimus, taip pat pasinaudojama jų valstybėms narėms suteikiama galimybė užsienio bankų filialams *mutatis mutandis* taikyti tuos pačius reikalavimus, kurie taikomi kredito įstaigoms, t. y. taikyti Reglamentą (ES) Nr. 575/2013. Taip siekiama nesukurti nevienodų konkurencinių sąlygų ir nekelti rizikos finansiniam stabilumui.

Kiti pakeitimai

*Dėl Kapitalo reikalavimų direktyvos*³ (angl. *Capital Requirements Directive*, toliau – CRD) perkėlimo į Lietuvos Respublikos nacionalinę teisę modelio. Pažymėtina, kad, atsižvelgiant į bankų veiklos reguliavimo specifiką, Lietuvoje pasirinktas CRD su visais pakeitimais, įskaitant paskutinius pakeitimus, padarytus Direktyva (ES) 2024/1619, perkėlimo modelis – CRD nuostatos lygiaverčiai perkeliamos į Lietuvos Respublikos nacionalinę teisę tiek specialiais įstatymais, tiek Lietuvos banko valdybos nutarimais. Be to, bankų veiklos teisinis reguliavimas vykdomas tiesiogiai taikant Kapitalo reikalavimų reglamentą⁴ (angl. *Capital Requirements Regulation*, toliau – CRR) su visais pakeitimais. CRD ir CRR – pagrindiniai Europos Sąjungos teisės aktai, reglamentuojantys bankų veiklos principus ir priežiūros standartus, kurių nuoseklus taikymas ir laikymasis padeda užtikrinti finansinį stabilumą visoje Europos Sąjungoje. Šie dokumentai sudaro neatsiejamą Vieningo taisyklių sąvado (angl. *Single Rulebook*) dalį. Pažymėtina, kad Vieningą taisyklių sąvadą sudaro daugiau nei 150 vien tik su CRD ir CRR susijusių teisės aktų, įskaitant deleguotuosius ir įgyvendinamuosius teisės aktus, Europos bankininkystės institucijos reguliavimo ir įgyvendinimo techninius standartus, taip pat gairių bei rekomendacijų rinkinį. Visi šie teisės aktai prieinami interaktyviame Europos bankininkystės institucijos sąvade [Interactive Single Rulebook | European Banking Authority](#) ir Europos Komisijos puslapyje [Capital Requirements Directive CRD 4 - European Commission](#).

Be to, bankų pradžinės priežiūros reikalavimus taip pat nustato Europos Centrinis Bankas, reglamentuodamas bendrą priežiūros mechanizmą (angl. *Single Supervisory Mechanism*). Visi Europos Centrinio Banko teisės aktai, reglamentuojantys bendrą priežiūros mechanizmą, prieinami skaitmeniniame teisės aktų rinkinyje: [ECB teisinė sistema](#).

Taigi, atsižvelgiant į ypač platų Lietuvos Respublikos ir kitų Europos Sąjungos teisės aktų, reglamentuojančių bankų veiklą, rinkinį, itin sudėtingą reguliavimo turinį, kompleksinio reglamentavimo pobūdį, tam tikrų nuostatų, pavyzdžiui, dėl kriterijų kitoms sisteminės svarboms įstaigoms nustatymo (keičiamo BĮ 77⁶ straipsnio 1 dalies 2 punktas), aplinkosaugos, socialinei ir valdymo rizikai keliamų reikalavimų nustatymo (keičiamo BĮ 67 straipsnio 2 dalies 23 punktas ir keičiamo CKUĮ 49 straipsnio 2 dalies 22 punktas), atlygio politikai keliamų reikalavimų nustatymo (keičiamo BĮ 73 straipsnio 1 dalies 4⁵ punktas ir keičiamo CKUĮ 55 straipsnio 1 dalies 2¹ punktas) ir kitų, įtraukimas vien tik į specialius įstatymus nebūtų praktiškai įgyvendinamas ir neužtikrintų tinkamo teisinio reguliavimo nuoseklumo.

Dėl Sąrašo. Atsižvelgiant į nauju teisiniu reguliavimu įtvirtinamas nuostatas dėl finansų kontroliuojančiųjų bendrovių ir mišrios veiklos finansų kontroliuojančiųjų įmonių veiklos reglamentavimo, tikslinamas ĮPFKPPĮ 12¹ straipsnio 1 dalyje nurodyto sąrašo pavadinimas – vietoj pavadinimo „Įmonių, priklausančių finansų konglomeratui, viešasis sąrašas“ nurodomas pavadinimas „Finansų kontroliuojančiųjų bendrovių ir mišrios veiklos finansų kontroliuojančiųjų įmonių viešasis sąrašas“. Taip pat atsižvelgiant į pirmiau nurodytus teisinio reguliavimo pakeitimus ir FII galiojančias nuostatas, tikslinamos sąvokos „finansų kontroliuojančioji bendrovė“ ir „mišrią veiklą vykdanči kontroluojančioji bendrovė“, iš jų pavadinimų pašalinant žodį „holdingo“.

Dėl redakcinių patikslinimų, susijusių su Lietuvos Respublikos finansinių ataskaitų audito ir kitų užtikrinimo paslaugų įstatymu. Įstatymų projektais taip pat atliekami techniniai pakeitimai, siekiant patikslinti Įstatymų projektais keičiamuose įstatymuose minimą Finansinių ataskaitų audito ir kitų užtikrinimo paslaugų įstatymo pavadinimą, atsižvelgiant į tai, kad šio įstatymo pavadinimas buvo pakeistas, ir į tai, kad pagal nurodytą įstatymą įmonių auditą gali atlikti ne tik audito įmonės, bet ir auditorius kaip fizinis asmuo, atitinkantis nustatytus reikalavimus. Įstatymų projektai taip pat patikslinami nebevartojamą sąvoką „buhalterinė apskaita“ pakeičiant į sąvoką „finansinė apskaita“.

Dėl redakcinių patikslinimų, susijusių su Direktyva (ES) 2019/878. Papildomai atlikti techniniai pakeitimai, pašalinantys 2019 m. gegužės 20 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos

³ 2013 m. birželio 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2013/36/ES dėl galimybės verstis kredito įstaigų veikla ir dėl riziką ribojančios kredito įstaigų priežiūros, kuria iš dalies keičiama Direktyva 2002/87/EB ir panaikinamos direktyvos 2006/48/EB bei 2006/49/EB.

⁴ 2013 m. birželio 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 575/2013 dėl riziką ribojančių reikalavimų kredito įstaigoms, kuriuo iš dalies keičiamas Reglamentas (ES) Nr. 648/2012.

(ES) 2019/878, kuria iš dalies keičiamos Direktyvos 2013/36/ES nuostatos dėl subjektų, kuriems reikalavimai netaikomi, finansų kontroliuojančių bendrovių, mišrią veiklą vykdančių finansų kontroliuojančių bendrovių, atlygio, priežiūros priemonių ir įgaliojimų bei kapitalo apsaugos priemonių, perkėlimo į Lietuvos Respublikos nacionalinę teisę netikslumus.

5. Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo rezultatai (jeigu rengiant Įstatymų projektus toks vertinimas turi būti atliktas ir jo rezultatai nepateikiami atskiru dokumentu), galimos neigiamos priimtų įstatymų pasekmės ir kokių priemonių reikėtų imtis, kad tokių pasekmių būtų išvengta

Įgyvendinus teikiamų Įstatymų projektų numatytas priemones, bus:

- sugriežtinti reikalavimai, užtikrinantys, kad Lietuvos banko valdybos nariai ir kiti priežiūros funkciją vykdančios Lietuvos banko darbuotojai būtų nepriklausomi ir laisvi nuo politinės ir ekonominės įtakos. Tai padeda išvengti interesų konfliktų ir stiprina finansų sistemos vientisumą;
- sureguliuoti teisiniai santykiai, susiję su bankų, centrinių kredito unijų, finansų kontroliuojančių bendrovių, mišrios veiklos finansų kontroliuojančių įmonių, kurioms taikomas įrašymo į Sąrašą reikalavimas, reikšmingos įstatinio kapitalo ir (arba) balsavimo teisių dalies įsigijimu, perleidimu bei reikšmingu turto ir (arba) įsipareigojimų perleidimu, susijungimu bei skaidymo vykdymu. Tai prisideda prie didesnio skaidrumo ir aiškumo – nauji reikalavimai padės užtikrinti, kad visos suinteresuotos šalys turėtų aiškią informaciją apie vykstančius sandorius, o tai sumažins nesusipratimų ir ginčų riziką;
- sustiprinta rizika grindžiama kapitalo reikalavimų sistema, integruojant į ją rizikos, kylančios dėl kriptoturto pozicijų ir kriptoturto paslaugų teikimo, bei ESG rizikos valdymą, taip prisidedant prie finansų sistemos stabilumo užtikrinimo bei tvarios ekonomikos augimo;
- detalizuotos priežiūros poveikio priemonės už atlygio politikai taikomų reikalavimų, įskaitant reikalavimus dėl atlygio politikos neutralumo lyčių atžvilgiu, nevykdymą arba netinkamą vykdymą, taip prisidedant prie siekio stiprinti finansų sistemos stabilumą, sąžiningumą ir socialinį teisingumą;
- reglamentuotos naujos priežiūros poveikio priemonės, įtvirtinant periodinių baudų taikymo režimą, kurios padės veiksmingiau užtikrinti, kad įstaigos laikytųsi nustatytų reikalavimų. Taip pat išsamiai detalizuotos baudų apskaičiavimo nuostatos. Visa tai prisidės prie finansinio stabilumo ir rinkos vientisumo;
- nustatyta griežtesnė trečiųjų valstybių bankų filialų priežiūra, kuri padės užtikrinti, kad trečiųjų valstybių bankų filialai veiktų pagal aukštus rizikos valdymo standartus, taip sumažinant finansinių krizių riziką, užtikrinant finansinį stabilumą, geriau apsaugant indėlininkų ir investuotojų interesus, prisidedant prie skaidresnės rinkos. Didesnis skaidrumas ir atskaitomybė padės užtikrinti, kad rinkos dalyviai turėtų aiškią informaciją apie trečiųjų valstybių bankų filialų veiklą, o tai prisidės prie rinkos stabilumo ir pasitikėjimo ja;
- užtikrintas tvarkingas bankų ir centrinių kredito unijų pasitraukimas iš rinkos, atšaukiant jų licenciją, kai priežiūros institucija arba pertvarkymo institucija pripažįsta banką ar centrinę kredito uniją žlungančiais arba galinčiais žlugti ir šie subjektai neatitinka pertvarkymo sąlygų;
- sumažinta administracinė našta, siekiant toliau stiprinti proporcingumo principą, kai mažoms kredito įstaigoms taikomi paprastesni reikalavimai, o priežiūros institucijoms suteikti papildomi įgaliojimai taikomi tik toms operacijoms, kurios laikomos reikšmingomis, įtvirtinant proporcingumo principu grįstą priežiūros metodiką.

6. Kokią įtaką priimti įstatymai turės kriminogeninei situacijai, korupcijai

Įstatymų projektai neturės įtakos kriminogeninei situacijai ir korupcijai.

7. Kaip įstatymų įgyvendinimas atsilieps verslo sąlygoms ir jo plėtrai

Įgyvendinus Įstatymų projektais siūlomus pakeitimus, bus prisidėta prie kredito įstaigų atsparumo galimiems ekonominiams sukrėtimams sustiprinimo, jų priežiūros, rizikos valdymo

sustiprinimo, kredito įstaigų sektoriaus tvarumo užtikrinimo, pajėgumų prisitaikyti prie žaliosios ir skaitmeninės pertvarkos padidinio, socialinio teisingumo užtikrinimo. Tikimasi, kad siūlomais pakeitimais bus reikšmingai prisidėta prie Europos Sąjungos bankų sąjungos stiprinimo, o tai savo ruožtu prisidės prie Lietuvos finansinio stabilumo užtikrinimo. Taip pat naujas teisinis reguliavimas prisidės prie administracinės naštos mažinimo, stiprinant proporcingumo principą, kai mažoms kredito įstaigoms taikomi paprastesni reikalavimai bei priežiūros institucijoms suteikti papildomi įgaliojimai taikomi tik toms operacijoms, kurios laikomos reikšmingomis, įtvirtinant proporcingumo principu grįstą priežiūros metodiką.

8. Ar Įstatymų projektai neprieštarauja strateginio lygmens planavimo dokumentams
Įstatymų projektai neprieštarauja strateginio lygmens planavimo dokumentams.

9. Įstatymų inkorporavimas į teisinę sistemą, kokius teisės aktus būtina priimti, kokius galiojančius teisės aktus reikia pakeisti ar pripažinti netekusiais galios
Priėmus Įstatymų projektus, kitų įstatymų keisti nereikės.

10. Ar Įstatymų projektai parengti laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų ir atitinka bendrinės lietuvių kalbos normas, o Įstatymų projektų sąvokos ir jas įvardijantys terminai įvertinti Lietuvos Respublikos terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka

Įstatymų projektai parengti laikantis Valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų ir atitinka bendrinės lietuvių kalbos normas. BĮ projektu siūlomos įtvirtinti sąvokos „periodinė bauda“, „pagrindinė įmonė“, „vyresnioji vadovybė“ suderintos su Valstybine lietuvių kalbos komisija.

11. Ar Įstatymų projektai atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas ir Europos Sąjungos dokumentus

Įstatymų projektai neprieštarauja Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatomis ir Europos Sąjungos dokumentams.

12. Jeigu įstatymams įgyvendinti reikia įgyvendinamųjų teisės aktų, – kas ir kada juos turėtų priimti

Priėmus Įstatymų projektus, reikės priimti naujus Lietuvos banko valdybos nutarimus, taip pat pakeisti ir papildyti:

1. Lietuvos banko valdybos 2004 m. gegužės 20 d. nutarimą Nr. 85 „Dėl Užsienio bankų filialų priežiūros ir bendradarbiavimo su kitų Europos Sąjungos valstybių narių priežiūros institucijomis atliekant filialų priežiūrą taisyklių patvirtinimo“.
2. Lietuvos banko valdybos 2006 m. lapkričio 23 d. nutarimą Nr. 145 „Dėl Vidaus kapitalo pakankamumo vertinimo proceso ir vidaus likvidumo pakankamumo vertinimo proceso reikalavimų aprašo patvirtinimo“.
3. Lietuvos banko valdybos 2006 m. gruodžio 7 d. nutarimą Nr. 153 „Dėl Finansinės grupės jungtinės (konsoliduotos) priežiūros taisyklių patvirtinimo“.
4. Lietuvos banko valdybos 2008 m. rugsėjo 25 d. nutarimą Nr. 149 „Dėl Vidaus kontrolės ir rizikos vertinimo (valdymo) organizavimo nuostatų“.
5. Lietuvos banko valdybos 2012 m. rugpjūčio 2 d. nutarimą Nr. 03-176 „Dėl Bankų vidaus valdymo bendrųjų reikalavimų aprašo patvirtinimo“.
6. Lietuvos banko valdybos 2013 m. lapkričio 14 d. nutarimą Nr. 03-181 „Dėl Lietuvos banko prižiūrimų finansų rinkos dalyvių vadovų ir pagrindines funkcijas atliekančių asmenų vertinimo nuostatų patvirtinimo“.
7. Lietuvos banko valdybos 2014 m. gegužės 15 d. nutarimą Nr. 03-77 „Dėl Lietuvos banko tarnautojų etikos kodekso patvirtinimo“.

8. Lietuvos banko valdybos 2014 m. liepos 31 d. nutarimą Nr. 03-136 „Dėl Visuomenei skelbiamos informacijos reikalavimų“.
9. Lietuvos banko valdybos 2015 m. vasario 12 d. nutarimą Nr. 03-13 „Dėl Lietuvos banko tarnautojų asmeninių finansinių sandorių taisyklių patvirtinimo“.
10. Lietuvos banko valdybos 2015 m. balandžio 9 d. nutarimą Nr. 03-51 „Dėl Kapitalo rezervų sudarymo taisyklių patvirtinimo“.
11. Lietuvos banko valdybos 2015 m. gegužės 8 d. nutarimą Nr. 03-82 „Dėl Minimalių atlygio politikos reikalavimų aprašo patvirtinimo“.
12. Lietuvos banko valdybos 2015 m. rugpjūčio 13 d. nutarimą Nr. 03-131 „Dėl Priežiūrinio tikrinimo ir vertinimo proceso reikalavimų aprašo patvirtinimo“.
13. Lietuvos banko valdybos 2016 m. gruodžio 22 d. nutarimą Nr. 03-196 „Dėl Bankų veiklos licencijavimo taisyklių patvirtinimo“.

13. Kiek valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų prireiks įstatymams įgyvendinti, ar bus galima sutaupyti (pateikiami prognozuojami rodikliai einamaisiais ir artimiausiais 3 biudžetiniais metais)

Įstatymams įgyvendinti papildomų valstybės, savivaldybių biudžetų ar kitų valstybės fondų lėšų nereikės.

14. Įstatymų projektų rengimo metu gauti specialistų vertinimai ir išvados

Įstatymų projektai buvo rengiami kartu su Lietuvos banko specialistais.

15. Reikšminiai žodžiai, kurių reikia Įstatymų projektams įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant reikšminius žodžius pagal Europos žodyną „Eurovoc“

„Aplinkosaugos, socialinė ir valdymo rizika“, „ketinamas reikšmingos įstatinio kapitalo ir (arba) balsavimo teisių dalies įsigijimas“, „skaidymas“, „susijungimas“, „trečiųjų valstybių bankų filialas“, „finansų kontroliuojančioji bendrovė“, „mišrios veiklos finansų kontroliuojančioji įmonė“, „kriptoturtas“, „rizika, kylanti dėl kriptoturto pozicijų ir kriptoturto paslaugų teikimo“.

16. Kiti, iniciatorių nuomone, reikalingi pagrindimai ir paaiškinimai

Nėra.
